

Момчило Суботић*

Институт за политичке студије

РЕПУБЛИКА СРПСКА ПО ВОЉИ НАРОДА РЕФЕРЕНДУМ О ДАНУ РС**

Сажетак

Предмет анализе овог рада јесте најављени референдум којим се грађани РС опредељују по питању датума Дана Републике Српске. Разуме се да предмет нашег истраживања подразумева шири контекстуални, историјски, етнички, политички, геополитички дискурс у разматрању положаја и перспективе РС као државног ентитета у оквиру или изван Босне и Херцеговине. У писању овог рада користили смо се методом анализе, синтезе, као и компаративном методом, те на основу нашег досадашњег истраживања на тему Босне и Херцеговине, као историјски српске земље, а затим (од Аустроугарске окупације 1878) „босанског геополитичког троугла“, до данашњих (гаулајтерских времена – високи представници, као некад конзулска времена) дана и актуелизовања етничких, државних, политичких и геополитичких-идентитетских питања. Имајући у виду овакав теоријско-методолошки и предметно-проблемски истраживачки захват, логично је да смо у раду обрадили поменути историјски део, затим питање бошњачког оспоравања РС, и њихово, уз подршку западних ментора, дерогирање Дејтонског споразума и заговарање његове измене у „Дејтон 2“, којим ће се само поставити одузимање надлежности српском ентитету

---

* Научни саветник

** Текст је резултат рада на пројекту бр. 179009 који подржава Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

до потпуног гашења РС. У раду смо још указали на континуитет муслиманско-хрватске политике према Српском народу у предвечерје грађанског рата у БиХ, њихово заседање без учешћа српских представника у парламенту БиХ и доношења одлуке о независности ове југословенске републике, која је почивала на равноправности и консензусу три конститутивна народа, те њихово опредељење за крњи, противуставни, противсрпски референдум, који је представљао окидач за рат у БиХ. У последњем поглављу обрадили смо став према референдуму власти у Београду, Вучића и Николића, затим представника западних земаља, САД и челника ЕУ, те реаговања стручне и политичке јавности у Српској, Србији и шире у региону. Циљ овог рада је да се укаже да се БиХ као држава не може одржати уколико се настави антидејтонска политика слабљења и урушавања Републике Српске. Само политика која се чврсто држи „изворног Дејтона“, његовог „слова“ а не „духа“, којим високи представници брутално крше и мењају одредбе Дејтонског споразума, може трасирати пут опстанка ове иначе вештачке и конструисане државе. У противном треба очекивати да ће Република Српска бити приморана да распише референдум о независности и одвајању од преосталог дела БиХ. Ова одлука не би смела да изненади званични Београд, као што је „изненађен“ референдумом о Дану РС. Добро је што Русија није била изненађена, већ је подржала праведну борбу за слободу и очување Републике Српске.

Кључне речи: Република Српска, референдум, Дејтонска БиХ, грађански рат, муслиманско-хрватска коалиција, САД, ЕУ, Русија, Србија, стручна и политичка јавност

1. „ДА ЛИ ПОДРЖАВАТЕ ДА СЕ 9. ЈАНУАР ОБЕЛЕЖАВА И СЛАВИ КАО ДАН РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ?“

Ово је референдумско питање које је владајућа партија у Републици Српској СНСД предложила на усвајање Народной Скупштини РС, за референдум који ће бити одржан 25. септембра 2016. године. Скупштина РС је 15. јула 2016. усвојила

Одлуку о расписивању референдума о Дану Републике Српске. Одлука је донета са 63 гласа за, док ниједан посланик није био против, нити уздржан. За референдум су гласали послници свих српских посланичких група. Бошњачки посланици из посланичког клуба „Домовина“ напустили су заседање, сматрајући да је референдум неуставан, противзаконит и антидејтонски потез Скупштине РС. Михнет Окић у име клуба „Домовина“ позвао је високог представника да санкционише овакве активности, „или да добро размисли о свом даљем раду овде“. На Окићеву опаску реаговао је Милорад Додик, подсетивши да Инцко не може да реагује против референдума: „Његове одлуке се не објављују у Службеном гласнику РС, па не би ни ова“.¹

На Одлуку НС РС о референдуму клуб Бошњака у Већу народа уложио је вето, са захтевом Уставном суду РС да поништи референдум, сматрајући да је тиме угрожен витални национални интерес бошњачког народа. Клуб Срба и клуб Хрвата нису прихватили вето Бошњака. Веће за заштиту виталног националног интереса при Уставном суду Републике Српске одлучило је да није повређен витални национални интерес бошњачког народа. На тај начин је Уставни суд РС рекао шта мисли о Одлуци уставног суда БиХ од 26. новембра 2015, „којима се одредбе Закона о празницима Републике Српске, које се односе на 9. јануар као Дан Републике Српске, неуставне“. Тако се зачела борба Срба да обележавају Дан Републике оног датума када је она настала, што је само по себи и логично и нормално, али ту ноторну демократску тековину Бошњаци и западни „демократори“ оспоравају.

2. „БОСАНСКИ ГЕОПОЛИТИЧКИ ТРОУГАО“ ИЛИ БОСНА - ДИВНА ЗЕМЉА, ПУНА МРЖЊЕ И СТРАХА

Вероватно је једну од најбољих дефиниција о Босни дао Иво Андрић у *Травничкој хроници*², затим и у *Писму из 1920*, у којем

- 1) Са седнице НС РС.
- 2) Није наодмет подсетити на, иначе, често цитирани, део из Андрићевог виђења верског и духовног живота у Босни, наведеног у *Травничкој хроници*, који је актуелан и данас, с тим што је попримио и политичке и геополитичке конотације јер су вере у БиХ (ислам и католицизам) постале нације (Бошњаци и Хрвати). „Четири вере живе на овом уском, брдовитом и оскудном комадићу земље. Свака од њих је искључиво и строго одвојена од осталих. Сви живе под једним небом и од исте земље, али свака од те четири групе има средиште свога духовног живота далеко, у туђем свету, у Риму, у Москви, у Цариграду, Меки, Јерусалиму или сам Бог зна где, само не овде где се рађа и умире. И свака од њих сматра да су њено добро и њена корист условљени штетом и назатком сваке од три остале вере, а да њихов напредак може бити само на њену штету. И свака

пише о свом давнашњем познанику и пријатељу Максу Левенфелду, лекару и сину лекара, Јеврејину, и њиховом сусрету на железничкој станици у Славонском Броду. Тема њиховог сусрета била је Босна, земља њиховог рођења, дечаштва и младости. А Левенфелд напушта Босну - дивну земљу, пуну мржње и страха. „Босански геополитички троугао“ настао на темељу верских разлика једног истог – српског – народа под вековним утицајем окупаторских колонијалних сила (Турске, Аустрије, Ватикана, Млетачке републике), а који ће у наредном периоду, нарочито у Титовој комунистичкој ери постати нови – несрпски ентитети – Хрвати и муслимани (данас Бошњаци). Већ из Писма из 1920, може да се сагледа сва трагичност овог колонијалног верско-етничког инжењеринга. Иако Андрић није писао о политици и геополитици, макар не непосредно, већ о друштвеним приликама, вери, култури и књижевности, у његовој докторској дисертацији „Развој духовног живота у Босни под утицајем турске владавине“³ (одбрањена на немачком, у Грацу 1924), биће наговештене готово све теме које ће писац обрадити у својим делима. А колонијални конструкт: „босански геополитички троугао“ успостављен у време аустроугарске окупације Босне и Херцеговине (1878), велике силе и данас одржавају на политичкој позорници. У Босни се и данас баве истим идентитетским питањима као у време Бењамина Калаја, првог аустроугарског гувернера БиХ, који је за потребе аустроугарске геополитике прогласио „босанску нацију“ и „босански језик“, да би пред крај своје владавине настојао да укаже на међузависност муслимана и католика (данас Бошњака и Хрвата).⁴ Исто то чине и данашњи страни управници БиХ–е

од њих је од нетрпељивости начинила највећу врлину и свака очекује спасење однекуд споља, и свака из противног правца.“

- 3) Иво Андрић, *Развој духовног живота у Босни под утицајем турске владавине*, докторска дисертација, превео и за штампу приредио Зоран Константиновић: предговор Радован Вучковић, Просвета, Београд, 1994.
- 4) Пре него што је дошао на чело окупационе управе у БиХ (1882), Бењамин Калај (1839-1903) је био аустроугарски конзул у Београду, и као одличан познавалац српског језика и писац добре „Историје српског народа“, заступао тезу о српском карактеру Босне и Херцеговине, да би за потребе „аустроугарског Балкана“ развио тезу о постојању посебног бошњачког народа, као носиоца континуитета босанске државности. Позивањем на богумилско порекло босанских муслимана Калај је настојао да им обезбеди оно што нису имали, национални идентитет и историјски континуитет. Он и даље није порицао српски карактер БиХ, али је преко тога прелазео из политичких разлога. Сматрао је, наиме, да је реално водити политику босанске нације и због уверења да је српском народу прирођен дух сепаратизма. Пред крај своје владавине Калај је напустио теорију и политику бошњаштва и настојао да докаже међузависност муслимана и католика (тек промовисаних Хрвата у БиХ, на чему је највише учинио надбискуп врхбосански Јосип Штадлер и Ђиро Трухелка, затим Иво Пилар итд). Ипак закључивао

(савремени гаулајтери), који Бошњаке и Хрвате (које су Калај, Штадлер, Пилар, Трухелка и други промовисали из верске у националну антисрпску категорију) супротстављају Србима у РС и настављају своју окупаторску и колонијалну владавину.⁵ Западни колонизатори користе сличну реторику као Аустроугарска 1878: *Босну трена цивилизовати и демократизовати*, јер то не могу да учине њени народи. И с обзиром да Босна није могућа као јединствена и самостална геополитичка јединица, јер она то никад у историји није била, наставља се окупаторско-колонијални режим западних сила, као и национално-државно идентитетска криза, пре свега криза Муслиманско-хрватске федерације, тј. Бошњака и Хрвата у БиХ, који кривца за све босанске „странпутице“ на дејтонском путу у „светлу будућност“, виде искључиво у РС и њеном политичком вођству. Тачније у самом постојању српског ентитета. Оваква наопака логика бошњачких политичара и политичке, верске и друштвене елите, подржана од западних покровитеља, испровоцирала је и одлуку о референдуму о Дану Републике Српске.

3. БОШЊАЧКО ОСПОРАВАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Проблем је, дакле, у политичкој провокацији са бошњачке стране, коју је Бакир Изетбеговић, бошњачки члан председништва, дефинисао у виду захтева Уставном суду БиХ да оцени уставност и законитост обележавања Дана РС, којим се наводно повређује витални национални интерес Бошњака и Хрвата као конститутивних народа у РС. Ова политичка провокација, као и квазисудска одлука Уставног суда БиХ, уследила је по инерцији, као и све претходне, занемарујући и право и правду, али занемарујући и геополитички контекст, тј. да је у међувремену дошло до промена на светском плану, на плану глобалних констелација, и да Срби у Републици Српској више нису препуштени сами себи и зловољи западних моћника. На српску страну стала је Русија на челу са Путином, који отворено подржава руководство и народ

је да: „Босна и народ у њој осећају, што је историја показала, да ту специјалну индивидуалност могу одржати само онда, ако се на неког много моћнијег ослоне. Некада је то био византијски цар, потом угарски краљ, затим султан, аустријски цар итд“. (према. Томислав Краљачић, *Калајев режим у Босни и Херцеговини 1882-1903*, Сарајево, 1987, 97) Прва и друга Југославија, данас велике силе на челу са САД итд.

5) Види шире: Момчило Суботић, „О Клајевом концепту босанске нације и њеним савременим промотерима, у : *О Србима муслиманске вероисповести* (ур. др Момчило Суботић) ИПС, Београд, 2012, 239-266.

Републике Српске у њиховој борби за слободу. Иначе би и овај захтев прошао као и сви претходни антидејтонски потези, који су вршени у циљу одузимања „Дејтоном“ загарантованих надлежности српског ентитета, са крајњим циљем унитаризације БиХ и поништавања РС.⁶ До сада су, што силом, што милом, од РС одузете многе надлежности, више од 60, а кључна је у области оружаних снага и одбране. Високи представници (ОХР) лишавали су политичких функција све оне српске политичаре који су се супротстављали њиховом својевољном тумачењу, у ствари бруталном кршењу Дејтонског споразума. Све је чињено да српски ентитет постане беживотна празна љуштура. Сва је прилика да су западне земље на челу са САД и Дејтонски споразум прихватиле као изнуђен политички потез, или препреку коју у ходу треба савладати. Наиме, непосредно после дејтонских преговора Ричард Холбрук, главни конструктор „Дејтона“, изјавио је да је у преговорима учињена грешка – која се зове Република Српска – и да ту грешку временом треба исправити. Високи представници у БиХ – сви одреда, неки више неки мање, све до актуелног Валентина Инцка, радили су само то – рушили РС. Кршили су „изворни Дејтон“, а своју бахатост, за коју примају енормне плате⁷, тумачили као имплементацију „духа“ Дејтонског споразума, јер је „слово Дејтона“ наводно застарело и превазиђено. Силом су мењали дејтонске одредбе по налогу западних силника на челу са САД. Све њихове антидејтонске, а то је по правилу значило и антисрпске одлуке „аминовао“ је Уставни суд БиХ, у којем доминирају странци⁸, који са муслиманским представницима увек надгласају српске представнике. Тако су високи представници, западне судије и амбасадори – а то желе и даље - као колонизатори управљали Босном. Тако су и данас против српског референдума устали сви одреда – и високи представник и Савет за имплементацију мира (изузев руског амбасадора у БиХ) и Уставни суд БиХ и сви бошњачки политичари, хрватски политичари држе се неутрално из тактичких разлога прижељкујући трећи – хрватски ентитет . На „штетност“ референдума нарочито указују представ-

- 6) О тежњи Бошњака да потисну и пониште Србе у БиХ, њихов идентитет, име, историју, веру, културу, језик, писмо и све оно што чини једну нацију и њен идентитет, и што је у даљој прошлости био и идентитет Бошњака, који су углавном српског порекла, види у: Зоран Милошевић, *Бошњачко поништавање Срба*, Завод за уџбенике и наставна средства, Српско Сарајево, 2002.
- 7) Валентин Инцко као Високи представник УН за БиХ прима невероватних 24000 евра месечно.
- 8) -Уставни суд БиХ има девет чланова од којих два Србина, два Хрвата, два Бошњака и три странца

ници ЕУ. Нико до њих се не осврће на демократски домет и капацитет референдума. Сви су одједном заборавили на референдум као европску политичку иновацију, као најдемократскији облик народног изјашњавања и политичког партиципирања. Нико није се супротставио референдуму у Шпанији (Каталонија), Шкотској, Великој Британији поводом „брегзита“ – изласка из ЕУ и бројним другим референдумима широм Европе и ЕУ, јер то су ваљда неки, по суседе, Европу, свет нешкодљиви политички и геополитички потези, за разлику од српског референдума, који је наводно претња стабилности у региону, Европи и шире у светским размерама. Овакав начин реаговања западни мисионари и миротворци правдају превентивним разлозима – плашећи се да је то увод у референдум о независности Републике Српске, који ће свакако уследити, што председник Додик отворено наговештава, ако се у Босни и поводом Босне настави политика поништавања српског ентитета.

4. „ДЕЈТОН“ И „ДЕЈТОН 2“

Када је у питању антисрпска политика Запада, овде су од мале користи историјске чињенице и формална логика. Запад не прихвата ни чињенице ни логику. Од бошњачких политичара, оних који се према свом српском пореклу крајње непријатељски понашају, не треба очекивати ни толико. А чињенице нам сведоче да је Република Српска Дан Републике установила 9. јануара 1992, на светог архиђакона Стефана, и несметано га обележавала и прослављала 23 године. Девог јануара 1992. формирана је српска држава западно од Дрине, најпре названа Српска Држава БиХ, од маја 1992. – Република Српска. Ево доказа да је Република Српска настала пре „Дејтона“, те да право српског народа да обележава Дан своје државности не може никако да буде антидејтонски чин, осима тога ни једном дејтонском одредбом ова чињеница се не доводи у питање. У Дејтонском споразуму нигде не помиње, те и не оспорава право Срба на обележавање дана своје државности. Напротив, Дејтонски споразум је ту државност потврдио, па је према томе логично, да народ који има државу, потврђену међународним споразумом, има право и на Дан њене државности. Дејтонски споразум је признао политичку самосталност РС, легалност њених институција, као и њен државно-политички континуитет, утемељен управо 9. јануара 1992. године. Негирањем права Срба да поменутог датума обележавају Дан Ре-

публике, бошњачки политичари и њихови ментори покушавају да се Републици Српској оспори статус државе потписнице Дејтонског споразума, а тиме и статус субјекта међународног права. Уставни суд је покушао да наметне тезу о непостојању Републике Српске пре 1995, тј. да је она била резултат потписивања мировног споразума, што је неприхватљиво јер је споразумом у Дејтону РС потврђена као држава српског народа - проглашена пре рата и у рату одбрањена. О чему би иначе Срби уопште преговарали у Дејтону, да нису имали и у рату одбранили своју државу? Због тога се обележавањем Дана РС брани и спроводи Дејтонски споразум, а не руши, како је то закључио Уставни суд.

5. КОНТИНУИТЕТ БОШЊАЧКО – ХРВАТСКЕ ПОЛИТИКЕ ПРЕМА СРПСКОМ НАРОДУ У БИХ

Оспоравање српског референдума је заправо оспоравање Републике Српске, политички покушај оспоравања српског народа на простору БиХ. То је наставак предратне политике муслиманско-хрватске коалиције, која је и поред уставне равноправности три конститутивна народа⁹ настојала да прегласавањем српских представника у БХ парламенту обесправи српски народ у Босни и Херцеговини. Наиме, у време рата у Хрватској у БиХ је образована парламентарна и шира политичка антисрпска муслиманско-хрватска коалиција. Ова коалиција доносила је кључне одлуке о преуређењу Босне и Херцеговине, без учешћа српских представника у државном парламенту, што се косило са Уставом БиХ који није допуштао да се уставне промене доносе прегласавањем представника једне нације.¹⁰ Посланици ХДЗ и СДА су 15. октобра 1991. године усвојили Меморандум о сувереној БиХ, а на наредном заседању Скупштине, позивајући се на изгласану сувереност, условили су опстанак Босне и Херцеговине у саставу СФРЈ останком Словеније и Хрватске. Крајем 1991, муслимански и хрватски посланици су, против српских ставова и Устава БиХ, поднели захтев за међународно признање независне државе Босне и Херцеговине. Тиме је погажен Устав Босне и Херцеговине

---

9) Крајем јула 1990. Скупштина Босне и Херцеговине усвојила је амандмане на Устав, којима се Босна и Херцеговина проглашава демократском државом равноправних грађана, народа Муслимана, Срба, Хрвата и других.

10) Амандманом 70 од 31. јула 1990. године у републичком парламенту уведена је установа Националног савета, састављена од једнаког броја представника три народа, која одлучује по начелу опште сагласности.

који је почивао на равноправности, конститутивности и консензусу три народа. Рушење Југославије био је циљ којем је тежила коалиција Хрвата и Муслимана, а Срби у БиХ били су главни противник тежњама коалиције. Поврх свега, ЕЗ је, преко свог саветодавног тела Бадинтерове комисије, изнела „стручну“ препоруку да је могуће одржати референдум о независности БиХ без учешћа српског народа.¹¹ Ово је један од примера како је тзв. међународна заједница, заузела отворену антисрпску позицију у југословенској кризи, као што ће учинити и у грађанском рату као последици такве политике, а исту, антисрпску позицију задржаће западне земље и у поратном постјугословенском раздобљу.

Отуда је стварање Републике Српске представљало реакцију на хрватско-муслиманске политичке потезе, Срби су деловали превентивно – створили су сопствену државу да би се заштитили од најављеног противустановног и противсрпског, ратног референдума¹² за муслиманско-хрватску државу, која ће свим средствима настојати да побије и протера Србе из Босне, као што су чинили аустријски „шуцкори“ у Првом и Павлићеве хрватско-муслиманске усташе у Другом светском рату.

6. БОШЊАЦИ НИСУ ХТЕЛИ ДЕМОКРАТСКО РЕШЕЊЕ ВЕЋ РАТ ЗА БОСНУ КАО МУСЛИМАНСКУ ДРЖАВУ

Исправност напред наведене констатације сведочи чињеница да су Муслимани одбили план португалског дипломате Жозе Кутилера из марта 1992, који је представљао јединствену прилику да се превазиђе ратна опасност и преуређење БиХ уведе у мирније, демократске воде. ЕУ, тада ЕЗ, међутим, није искористила ову шансу. План је одбачен. По налогу САД Алија Изетбеговић је повукао свој потпис са документа о уставном уређењу БиХ који је 17. марта 1992. потписао са српским и хрватским представницима, Радованом Карацићем и Матом Бобаном. Треба подсетити

11) Види шире у: Момчило Суботић, *Хрвати и Босна. Геополитичке замисли у Хрватској према Босни и Херцеговини*, Бели анђео, Шабац, 2002, и Момчило Суботић, *Право на самоопредељење и југословенски експеримент. Прва, друга, трећа Југославија*, ИПС, Београд, 2004.

12) На референдуму 29. фебруара и 1. марта 1992. године, коалиција Хрвата и Муслимана (62,78%), без учешћа српске стране, изгласала је независну БиХ. Овај, крњи, противустановни двонационални референдум, који није удовољио ни уставном закону да се одлуке ове врсте доносе двотрећинском већином, Запад је прихватио као основ за образовање нове државе, иако је било очигледно да ће таква независност довести до грађанског рата у БиХ.

да је Кутиљеров план предвиђао да се БиХ преуреди као федерација/конфедерација три конститутивне јединице, са државном структуром и односима међу конститутивним јединицама сличној дејтонској Босни и Херцеговини. Ворен Цимерман, амерички амбасадор у Београду у време грађанског рата у Хрватској и БиХ и главни наговарач Изетбеговића да одбије план и крене у рат против Срба, накнадно ће изјавити, да је САД веровала да ће Срби одустати од својих ставова ако Запад призна Босну, те да „план из Лисабона није уопште био рђав“¹³. Али, Америци је одговарало да босанске муслимане (и Хрвате) подстакне на рат против Срба, и због жеље да се прикаже као пријатељ муслимана, имајући у виду њену непријатељску и неоколонијалну политику према већини исламских држава. Осокољен подршком Запада и неких муслиманских држава, пре свега Турске и Ирана, Алија Изетбеговић је жртвовао мир за своју визију независне, „грађанске, демократске, босанске државе“, у којој није било места за Србе, али ни за Хрвате, ако је судити по начелима из његове Исламске декларације, која признаје само исламску цамахирију.

Стога је Дејтонски споразум, који је успоставио децентрализовану ентитетску државну заједницу, трн у оку унитаристичким и централистичким круговима у Сарајеву, који на све начине (а највише преко институције ОХР и Уставног суда) настоје да наметну измене одредби Дејтонског споразума и тиме од државне заједнице створе вештачку босанску националну државу (по узору на концепт Бењамина Калаја)¹⁴ са централистичким државним уређењем.

13) Пјер Мари Галоа, *Алахово сунце заслепљује запад*, Београд, Бањалука, 1996, стр. 87.

14) Бошњачки интелектуалци (на челу са Мухамедом Филиповићем) и политичари стоје на становишту да је Босна бошњачка и да је то веза са богумилима, те да су Срби (они кажу и Хрвати, који се као нација у Босни појављују тек са аустроугарском окупацијом, тако што су се Срби католици почели изјашњавати као Хрвати) у Босну дошли у 19. веку. Међу присталицама Калајеве „босанске нације“ био је у почетку и Ђиро Трухелка, који је касније напустио ову идеју и почео да пише о Босни као о хрватској земљи, што је, по налогу бечке геополитике, учинио и Калај, а то су биле и идеје хрватских писаца и геополитичара фрустрираних величином и обликом хрватске „кифле“, те су почели да пишу и говоре о тријалистичком преуређењу двојне монархије, у којој би једну државну јединицу чинила Хрватска у чијем саставу би била и Босна.. Хамдија Крешевљаковић је такође износио тезе о аутохтоности босанске нације и њеној богумилској традицији и пореклу. Сличне ставове заступали су Мехмедбег Капетановић, тадашњи председник сарајевске општине, Сафвет бег Башагић и други. Башагић у једној својој песми пише: „Од Требиња до бродскијех врата, није било Срба и Хрвата. А данас се кроза своје хире, оба странца ко у своме шире“. Слични митови и данас заносе водеће бошњачке верске, интелектуалне и политичке представнике. Они би да оживе Калајев концепт „босанске нације“, али пошто им то не успева, то нису успели ни ратом, те инсистирају на тези да је „Босна одбрањена, али није ослобођена“. Види:

Једна од измена је одлука о конститутивности народа и уставности тзв. Суда и Тужилаштва БиХ, чиме се ствара централизовани судски систем иако за то нема никаквих уставних овлашћења, нити је Дејтонским споразумом предвиђено. Политичко вођство РС, на челу са Додиком, сматра да РС није дужна да прихвати насилно створене институције БиХ, јер оне немају легитимитет, нити су основане на легалан начин. Одлука о конститутивности народа донета је такође изменом одредби Дејтонског споразума, и сад се Сарајево као и бошњачки представници у Дому народа РС позивају на ову одлуку кад указују да референдум задире у национални интерес Бошњака. У РС сматрају да се референдумом не крши национални интерес бошњачког народа у РС.

7. СТАВ СРБИЈЕ И ЗАПАДНИХ ФАКТОРА ПРЕМА РЕФЕРЕНДУМУ И РЕАГОВАЊЕ СТРУЧНЕ ЈАВНОСТИ

Референдумска грозница трајала је неколико дана, а затим је почела да се стишава, али то не значи да су престали притисци да вођство РС одустане или одложи време одржавања референдума. О томе сведочи и јучерашњи (7. септембар) долзак у Банске дворе кључних западних амбасадора у БиХ, да издејствују одустајање или одлагање референдума. Једно од питања Додик у било је под којим условима би РС одустала од референдума, на шта је председник РС одговорио, да ће референдум бити одржан и да не постоје никакви услови за његово одлагање. Нагласио је још да је то одлука Скупштине РС коју су изгласале све политичке странке. А поводом притисака још је рекао: „Ми у РС смо навикли на притиске, не можемо да живимо без њих. Чим нас не притискају, одмах се изгубимо као у безваздушном простору“.¹⁵ Најављени референдум као и демократске правне, политичке, геополитичке, безбедносне и друге димензије овог чина коментаришали су српски, бошњачки, хрватски политичари и аналитичари, као и представници Европске уније.

На састанку који су поводом референдума организовали Томислав Николић и Александар Вучић с политичким представницима Срба из Републике Српске на челу са Додиком, председник и премијер Србије нису подржали одржавање референдума, „али

Момчило Суботић, „О Калајевом концепту 'босанске нације' и њеним савременим промотерима“, у *О Србима муслиманске вероисповести* (ур. Момчило Суботић), ИПС, Београд, 2012, 239-266

15) *Информер*, 6. септембар 2016, 3.

ни на који начин нису желели да утичу на промену политичких ставова легитимно изабраних политичара у РС поводом одржавања најављеног референдума“. Вучићев резервисан став поводом Додикове одлуке о референдуму, изражен је и у ограђивању од овог чина, када је рекао „...Не подносим лака и популарна решења, којима је народ одушевљен“. Николић и Вучић су изразили поштовање територијалног интегритета БиХ и ентитета РС, те да осуђују „нападе који из појединих земаља стижу против Републике Србије и српског народа, као и лицемерно ћутање и прављење лажних симетрија од стране значајног дела међународне заједнице“ (ово се односи на величање усташтва у Хрватској и претње преосталим Србима, МС).

За разлику Николића и Вучића, који нису изашли пред новинаре, сва четири политичара из Републике Српске још једном су јавно образложили своје ставове. Додик је задовољан ставом руководства Србије, која се неће мешати, ни подржавати ни оспоравати одлуку коју доносе државни органи РС. Младен Иванић, српски члан Председништва БиХ, истакао је да су одлуку о референдуму донеле институције РС, иза ње стоје све српске политичке странке, и нагласио да он јесте члан Председништва који сматра да је „9. јануар био и да ће остати значајни празник РС и да ће српски народ сасвим сигурно наставити да га обележава. Рекао је и да је прошло време осиноности (мислећи на бошњачке политичаре у Сарајеву, МС), које ником добра није донело нити ће донети. Сличан став је изнела и премијерка РС Жељка Цвијановић: „Не видим разлога за галаму, мада се у БиХ галама прави и кад се неком у Сарајеву не свиђа у којем правцу лете птице, тако да разумем читав низ опструкција одређених институција на нивоу БиХ“.¹⁶ Младен Босић је изразио забринутост над ситуацијом у региону, оценивши да га многе ствари подсећају на 1991. годину.¹⁷

Да видимо шта су о правној и политичкој димензији најављеног референдума рекли поједини професори и политички истраживачи. Професор Ненад Кецмановић је у чланку под насловом „Референдум, него шта“¹⁸, најпре изнео следећу опаску: „Вучић је, као лидер у матици и одликаш на путу у ЕУ, изјавио да ће, уколико Инцко забрани референдум, сазвати састанак представ-

16) *Политика*, „Србија подржава Републику Српску, али не подржава референдум“, 2. септембар, 2016, 5.

17) Исто.

18) Ненад Кецмановић, „Референдум, него шта“, *Политика*, 2. септембар 2016, 15.

ника РС, а учинио је то ево и на само негативни став Савета за имплементацију мира. Додик пак, дрчни лидер угроженог ентитета, негде у исто време је рекао да високи представник Инцко не може да заустави референдум...“ Износећи даље шта би могао да учини Инцко, Кеџмановић анализира две варијанте: прва је да и поред спорних „бонских овлашћења“ забрани референдум. Кеџмановић сматра да се Инцко, и поред силних личних фрустрација, неће одлучити на овај корак, јер не би имао међународну подршку, пре свега ону из САД, које се налазе наомак избора и вероватно не би подржале Инцкову „самовољу“ и тиме отвориле још један спор са Русијом. Осим тога Инцкова одлука о забрани нема консенсуалну подршку у Већу за имплементацију мира, јер је руски амбасадор у БиХ подржао референдум. Друга варијанта полази од претпоставке да ће референдум бити одржан, али ово изјашњавање народа Инцко не би подржао, у том случају Скупштина Српске би одлуку о верификацији резултата референдума можда мало одложила, али би се 9. јануар наставио славити као и до сада, с тим што би из Београда на прославу можда дошао Николић, а не Вучић, „заузет новом демонстрацијом воље за добре односе са Сарајевом, али и то је мало вероватно“.

Кеџмановић даље истиче, да је замешатељство које је поводом референдума замешао Бакир Изетбеговић потуно непотребно, те да то личи као кад би „Британци променили Елизабетин рођендан, Французи Дан републике итд“. А Изетбеговић је „измислио још један повод да рутински провоцира „српски ентитет“. Бошњачком народу у БиХ, истина, није по вољи постојање Српске, али ког датума ће бити слављен њен рођендан, мало их или нимало не занима. Напротив, за Српску и Србе обележавање рођења републике, и то баш оног историјског датума када је проглашена, има велики симболички значај“. Уставни суд БиХ је игнорисао став српских и хрватских судија и подржао бошњачке да се забрани референдум. Кеџмановић подсећа да је Додик на молбу Вучића био одложио референдум о враћању отетог правосуђа, те да је ово порука „међународног фактора“ да чува оно што је остало од РС, па оспорава и право Српској да и рођендан слави дана када се родила... Додик није крио да је „датум Дана“ само пробијање леда за ревизију свега што је уназад 20 година отето и наметнуто мимо Дејтоне. Те да је ово увод у нове референдуме, али не и у сецесију.¹⁹

Коментатор Политике Бошко Јакшић сматра да: „Нема сумње да 9. јануар 1992. код многих изазива мучнину јер су они који су

---

19) Види: Ненад Кеџмановић, исто.

тад проглашавали Српску наредних година дириговали неким од највећих ратних злочина у Европи након Другог светског рата. Слављење тог датума је удар на саживот²⁰. Јакшић указује на страх Бошњака од могућности да би Београд и Загреб, уз Додикову подршку, могли да обнове милошевићевско-туђмановске апетите о подели Босне. Овај аутор пише као да је Босна демократска и политички стабилна земља, те наводи да њен ауторитет признају и међународна заједница и Београд и Загреб, само Милорад Додик игнорише уставни суд БиХ, угрожава владавину права и правни поредак. Јакшић пише као да крвавог грађанског рата, који су изазвали Бошњаци и Хрвати игнорисањем права српског народа, у Босни није ни било, па потпуно занемарује елементарне чињенице о разбијању и распаду југословенске државе и Босни као „Југославији у малом“.

Социолог Душан Јањић, у интервјуу *Политици*, сматра да је добро што се Београд оградио од референдума²¹, да је тај потез изнуђен „али јако добар и волео бих да буде део неке нове стратегије Србије у односу према Босни и Херцеговини“. Он референдум повезује са локалним изборима у РС, али указује и на могућност јачања тензија на релацији Бањалука – Сарајево. Није јасно на какву нову стратегију Србије према БиХ мисли Јањић.²² Србија је један од гараната Дејтонског споразума, и треба да се залаже за стриктно поштовање одредби овог међународног уговора, као и да подржава Републику Српску у захтевима да поврати овлашћења која су високи представници отели од српског ентитета, а не да прихвата даља дерогирања овог споразума, која под фирмом „Дејтон 2“ унитаризују БиХ и гасе Републику Српску. Не мисли Јањић ваљда на ову стратегију! Али Јањић, с обзиром да, како тврди, нема измене граница, јер то САД неће дозволити, саветује – „уђите сви у НАТО па ћемо мењати границе“.²³

20) Бошко Јакшић, „Вучић избегао распеће из Лакташа“, *Политика*, 2. септембар 2016, 14.

21) Види: С. Буквић, „Референдумска одступница Београд“, *Политика*, 3 септембар 2016, 5.

22) У телевизијској емисији *Око*, у којој су поред Јањића учествовали професор Ненад Кецмановић и Дејан Јовић са загребачког Факултета политичких наука, Јањић се потпуно ван теме хвалио да је познавао Фрању Туђмана, са којим је био породични пријатељ, те да се ради о једном фином господину. Био је заустио да каже да је у блиским односима са још неким политичарима из хрватског државног врха. Попут њега, и Дејан Јовић, бивши саветник хрватског председника Иве Јосиповића, који га је сменио због тога што је хрватски референдум о независности прогласио нелегалним, исто тако је причао демагошке флоскуле, као што је успостављање „босанског друштва“, те на тај начин јачање босанске државности, као да је Босна држава из бајке, са неспорном историјском државотворношћу и јаком етничком структуром, политички стабилна. Не знамо да ли Јовић ишта зна о српском карактеру Босне и Херцеговине!?

23) Исто.

Слично мисли и Александар Попов, који још додаје да референдум одговара и Хрватима у БиХ, јер теже стварању трећег-хрватског ентитета у БиХ, о чему постоји сагласност између Додика и лидера Хрвата Драгана Човића.

Мирослав Лазански у чланку „Босна на Сицилији“ истиче да референдум у БиХ није највећи проблем, и да то добро знају и у Сарајеву и на Западу, већ да је то питање „две жестоко посвађане Југославије: оне око БиХ и њена мини-копија унутар саме БиХ. Наиме, ако Срби, Хрвати и Бошњаци нису могли заједно да живе у великој Југославији, како ће онда заједно да живе у малој Југославији? Само због брачног пара Клинтон? „Босански лонац“ је функционисао само као део спојеног југословенског суда-лонца. Када је експлодирао велики лонац, прокључао је и мали...И зато Босна никада неће постати Швајцарска, у најбољем случају и ако буде среће, Босна ће бити Сицилија...²⁴ Да би поткрепио своју тезу Лазански повлачи паралелу између овог српског, од Запада проскрибованог референдума и референдума Словеније и Хрватске о изласку из СФРЈ 1990. године, који је западни свет оквалификовао као демократско право сваког народа, уписано у Повељу УН. Слични „референдуми недавно су одржани у Шкотској, у Шпанији, тј. Каталонији, па небо није пало, нити је био смак света. Британци су овог лета на референдуму рекли „не“ ЕУ и ником ништа. Нико да их оптужи да дестабилизирају ЕУ, Европу у целости, можда и планету Земљу“. Лазански такође наводи, у овом тексту помињани, „тајни састанак муслимана и Хрвата октобра 1991, када су, без присуства представника српског народа, одлучили да изгласају независност БиХ. Без консензуса српског народа што је било противно важећем Уставу БиХ. И тако је кренуо рат у Босни, а све остало је историја. И сада то многи „заборављају“ када говоре да референдум о установљењу Дана РС вређа осећаје друга два народа у БиХ. Па се спомиње одлука Уставног суда БиХ, који је закључио да је „обележавање 9. јануара 1992. када је део српских посланика у скупштини тадашње БиХ, без сагласности Бошњака и Хрвата, прогласио територијално разграничење од друга два два народа, неуставно јер се тиме крше права Хрвата и Бошњака као припадника народа који су такође конститутивни у Републици Српској“. На ову квазитезу Уставног суда БиХ Лазански логички одговара: „То што су Хрвати и Бошњаци у јесен 1991. у парламенту БиХ, без присуства Срба и њихове сагласности, прогласили излазак БиХ из СФРЈ, то

24) Мирослав Лазански, „Босна на Сицилији“, *Политика*, 3. септембар 2016, 13.

није `територијално разграничење`, то је ваљда био мали теферич. Онако, уз млаку шљиву поред реке. Све по правном мишљењу Устаног суда БиХ, у којем седе три странца којима је давно истекао мандат, два Бошњака, два Србина и два Хрвата. Па ти Србине тражи правду на том суду“.²⁵

Академик Витомир Поповић, професор Правног факултета у Бањалуци, сматра да вољу народа Републике Српске да изађе да референдум не могу спречити никакве политичке одлуке, претње нити изнуде и да ће се српски народ изборити за слободу у пуном капацитету, а „ако Бог да ускоро и за независност Републике Српске“. Као председник завичајног удружења „Змијање“, Поповић подсећа да је данашња ситуација у БиХ као пресликана из времена Петра Кочића и његовог отпора аустроугарском окупатору, који се огледао у родољубивим делима и друштвеном, културном и просветном ангажману овог родољубивог српског књижевника. „И онда, као и данас Срби се боре да остану своји на своме. Онда сте имали Бењамина Калаја – Аустријанца, који је наметнут од Аустро-угарске, а данас имате Валентина Инцка и друге представнике међународне заједнице који хоће да нас скрену са нашег пута, да нам кажу да немамо права која има сав цивилизован и културан свијет“.

Према његовим речима, постоји упорно настојање да се „Срби натјерају да живе са онима који неће да живе са њима“.

„Много штошта је пресликано из Кочићевог доба. Ако хоћете да сагледате /вријеме/ из његових приповједака `Јазавац пред судом` и `Суданије` погледајте како данас ради Уставни суд БиХ. Странци су били ти који су судили и тужили и доносили одлуке и спроводили те одлуке. Ми се боримо против тога и ми морамо успјети у томе јер другог пута немамо“.

Поповић је, са позиције бившег потпредседника и судије Уставног суда БиХ, појаснио да тај суд апсолутно нема надлежност да се бави питањима која спадају у надлежност Уставног суда Републике Српске, односно не може да преиспитује одлуке које је донела Народна скупштина Републике Српске. „Он може да оцијени да ли је неки закон у складу са Уставом БиХ, а када је ријеч о такозваним општим актима и одлукама Скупштине и Владе Српске, он ту нема никакве надлежности. Још у вријеме док сам ја био у Уставном суду БиХ тамо су на оцјену уставности достављене неке одлуке кантоналних влада и суд се прогласио

---

25) Исто.

ненадлежним за то“. Зато Поповић констатује: „Ако је донесена одлука Народне скупштине, онда она представља вољу српског народа и Републике Српске, а вољу народа нико и ништа не може спријечити.“²⁶

Није ни чудно ни неочекивано да су се западни моћници острвили против српског референдума. Тако је за Американце референдум о Дану РС неуставан, високи представник УН Валентин Инцко упозорава и прети да се расписивањем референдума Додик игра ватром, јер „Дејтонски споразум и Устав БиХ нису шведски сто с којег можете бирати оно што вам се свиђа зарад задовољавања тренутних политичких циљева“²⁷ – истиче Инцко, заборављајући да „Дејтон“ не забрањује референдум, као и да су високи представници мимо и против „Дејтона“ одузимали надлежности Републици Српској, и по вољи својих господара дограђивали овај „шведски сто“ западне геополитике.

Европски званичници такође истичу своје противљење најављеном референдуму. За њих је то непотребно и сувишно. Јоханес Хан, комесар ЕУ за суседску политику, „открива“ да се проблем може решити поштовањем судских одлука, и да „тај референдум може да има само консултативни карактер“, а висока представница ЕУ за спољне послове и безбедност Федерика Могерини, да је „референдум непотребан и штетан и да се треба посветити економском развоју земље“.²⁸ Запад би тако хтео да натера Србе да живе са онима који неће да живе са њима и који оспоравају и само српско име у Босни. А познато је да је Босна и Херцеговина српска земља и то средишња етнографска српска област, у којој су живели Срби три вероисповести – православне, мухамеданске и католичке, и то је став европске историографије до аустроугарске окупације и Берлинског конгреса (1878), када Аустрија ствара „босански геополитички троугао“ за потребе свог геополитичког концепта тзв. „аустроугарског Балкана“ у БиХ. А познато је, такође, да је Свети архијакон Стефан, који је први страдао за веру Христову, био слава и бошњачких хришћанских предака, па је за очекивати да данашњи Бошњаци имају пијетета према својим православним српским прецима.

26) Витомир Поповић, „Нико не може да спријечи вољу народа Српске“, *СРНА*, интернетско издање, 25. август 2016.

27) Валентин Инцко, „Додик се игра ватром“, интервју *Политици*, 3. септембар 2016, 4.

28) Јоханес Хан, „Референдум у РС може бити само консултативан“, *Политика*, 6. септембар 2016, 4.

ЛИТЕРАТУРА

- Андрић, Иво, *Развој духовног живота у Босни под утицајем турске владавине: (докторска дисертација)*, Просвета, Београд, 1994.
- Буквић, С. „Референдумска одступница Београд“, *Политика*, 3. септембар 2016.
- Галоа, Пјер Мари, *Алахово сунце заслепљује запад*, Београд, Бањалука, 1996.
- Инцко, Валентин, „Додик се игра ватром“, интервју *Политици*, 3. септембар 2016.
- *Информер*, 6. септембар 2016, 3.
- Хан, Јоханес, „Референдум у РС може бити само консултативан“, *Политика*, 6. септембар 2016.
- Јакшић, Бошко, „Вучић избегао распеће из Лакташа“, *Политика*, 2. септембар 2016.
- Лазански, Мирослав, „Босна на Сицилији“, *Политика*, 3. септембар 2016.
- Калај, Бењамин, *Историја српског народа*, Књижара „Петар Ђурчић“, Београд, 1895.
- Кецмановић, Ненад, „Референдум, него шта“, *Политика*, 2. септембар 2016.
- Краљачић, Томислав, *Калајев режим у Босни и Херцеговини 1882-1903*, Сарајево, 1987.
- Милошевић, Зоран, *Бошњачко поништавање Срба*, Завод за уџбенике и наставна средства, Српско Сарајево, 2002.
- Поповић, Витомир, „Нико не може да спријечи вољу народа Српске“, *СРНА*, интернетско издање, 25. август 2016.
- Суботић, Момчило, „О Калајевом концепту босанске нације и њеним савременим промотерима“, у: *О Србима муслиманске вероисповести* (ур. др Момчило Суботић) ИПС, Београд, 2012.
- Суботић, Момчило, *Хрвати и Босна. Геополитичке замисли у Хрватској према Босни и Херцеговини*, Бели анђео, Шабац, 2002.
- Суботић, Момчило, *Право на самоопредељење и југословенски експеримент. Прва, друга, трећа Југославија*, ИПС, Београд, 2004.

Momcilo Subotic

REPUBLIC OF SRPSKA BY THE WILL OF THE PEOPLE
REFERENDUM REGARDING THE DAY OF RS

Resume

“Do you support the idea of celebrating January 9th as the Day of Republic Srpska?” This is a question posed by the referendum of 25th of September 2016 which the citizens of Serbian entity in Bosnia and Herzegovina will have opportunity to reply to. On July 15th 2016 the National Assembly of the Republika Srpska confirmed the Resolution on calling for the Referendum regarding the Day of the Republika Srpska. The Resolution was adopted by 63 pro-votes, while there were no contra votes or abstained representatives from voting. The representatives of all Serbian parliamentary groups voted for this referendum. However, Bosniak representatives from the parliamentary group entitled “Fatherland” left the session arguing that the referendum was an unconstitutional, illegal and anti-Dayton move of the Assembly of the Republika of Srpska. Then the Bosniak club in the Council of Peoples put veto on the Resolution regarding the referendum which had been made by the National Assembly of the Republic of Srpska, requesting the Constitutional Court of the Republic of Srpska to disannul the referendum and arguing that it threatened vital national interest of the Bosniak people. The Club of the Serbs and the Club of the Croats did not accept the veto of the Bosniaks. The Council for Protection of Vital National Interest, which is applied to the Serbian Constitutional Court, made decision that there was no injured vital national interest of the Bosniak people. In this way, the Constitutional Court of the Republic of Srpska made its statement regarding the decision of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina of 26 November 2015 by which “the provisions of the Law on Anniversary Days of the Republic of Srpska, referring to the 9th January as the Day of the Republic of Srpska, were considered to be unconstitutional”. In this way this was the start for the Serbs to mark the Day of the Republic of Srpska as the date when the Republic

of Srpska was established, although the Bosniaks and Western “democracy“ opposed such move. In fact, by opposing the Day of the Republic of Srpska they oppose the Republic of Srpska itself and, in other words, the debate regarding the Day of the Republic of Srpska is only an inducement trigger for opposing the Republic of Srpska.

In his Ph.D. dissertation regarding development of spiritual life in Bosnia under influence of the reign of Osman Turkish government a writer Ivo Andric underlined tragic destiny of the Serbs as one and the same people which had been divided by religious denominations through the colonial politics. This became obvious in particular in the times when the Turkish invaders, who used to give priority to their “imperial faith” over the nations, became replaced by another one invader – a multinational Austro-Hungarian Empire. For purpose of accomplishing its own geopolitical objectives, the Austro-Hungarian Empire established some sort of “Bosnian geopolitical triangle” and through the moves of its Governor Benjamin Kalay it succeeded to distance the Mohammedan Serbs and Roman Catholic Serbs from identification with the Serbs. It created “Bosnian nation” out of Bosnian Serb Mohammedans, it created “Bosnian language” out of Serbian language and through religious missionary activities of Stadler, Pilar, Truhelka, Pavlinovic and other missionaries, it created the Croats out of Bosnian, Dalmatian, Slavonic and Dubrovnik Roman Catholic Serbs. In European historiography in the period prior to the Berlin Congress (1878) Bosnia and Herzegovina had been regarded as a Serbian historical and ethnographic region. Therefore its identity issue is a basic issue within its ethnic, cultural, statehood, political, geopolitical and other issues. Throughout history Bosnia has not been regarded as an independent geopolitical unit, but has been regarded only as a part of some state establishment which was larger than it, firstly as a part of medieval Serbia, then Turkey and then Austro-Hungary, but its highest level as the unit it achieved as a part of Yugoslav federation.

Nowadays Bosnia and Herzegovina is an artificial creation, regarding which Western states led by

the United States of America support an illusion of the Bosniaks that it is possible to dissolve the Republic of Srpska both by violent and non-violent methods by “creative” implementation of “Dayton” agreement, which in reality implies violation of provisions of this international treaty, and establish a sovereign unified “democratic” and substantially Muslim state Bosnia and Herzegovina. It is the word about continuity of Croatian-Muslim politics in deprivation of the rights of the Serbian people which led to the outbreak of the war in Bosnia and which the Croats tactically do not support nowadays due to not being satisfied with their own position in the Federation of Bosnia and Herzegovina, which had been imposed to them by Washington agreement, and so they insist on a third entity – Croatian one. Therefore a leader of the Bosnian Croats Dragan Covic does agree with the decision of Milorad Dodik that the citizens of the Republik of Srpska confirm the Day of the Republic of Srpska by the referendum.

It was expected that both United States of America and the European Union and the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, in which three foreigners and two Bosniaks have opportunity to outvote two Serbs and two Croats, and also the High Representative for Bosnia and Herzegovina Valentin Inzko and the Peace Implementation Council (all of them except the Russian ambassador in Bosnia and Herzegovina) are against the referendum and against the politics of strengthening of the Republic of Srpska in general. They all pleaded against the right of the Serbs to confirm the Day of their Republic of Srpska, which had been recognized by the international agreement – the Dayton Agreement. In fact the Dayton Agreement confirmed and did not deny the Republic of Srpska, and within the Agreement there is no any provision prohibiting the referendum. This is why the Resolution of the National Assembly of the Republic of Srpska regarding the Day of the Republic of Srpska is completely in accord with “the Dayton Agreement” and the Dayton Agreement is defended and implemented by the marking of this Day of the Republic of Srpska, and not disannulled by it, as was concluded by the Constitutional Court. The Court made such conclusion

in accord with political objective of Bakir Izetbegovic and Western centres of power, and all this is a deeply anti-Dayton and anti-Serbian politics. All this implies that Bosnia and Herzegovina is not viable as a state if the anti-Dayton politics of weakening and dissolving of the Republic Srpska will be continued. Only a policy of firmly adhering to the "Dayton Agreement," and that means not the politics of only "the spirit" of the high representatives who brutally violate and change the provisions of the Dayton Agreement, but the politics of respecting "the written words on the paper", can pave the way to the survival of this otherwise artificially constructed state. Otherwise, it is possible to expect that the National Assembly of the Republic of Srpska will announce the referendum regarding the independence of the Republic of Srpska and its separation from the rest part of Bosnia and Herzegovina. Such decision should not surprise official representatives of Belgrade (Vucic - Nikolic) in the way they were "surprised" with the decision on the referendum regarding the Day of the Republic of Srpska. It is good that Russia was not surprised with it, but instead of it it supports the just struggle for freedom of Serbian people and the preservation of the Republika Srpska.

Key words: Republic of Srpska, referendum, Dayton, Bosnia and Herzegovina, civil war, the Muslim-Croatian coalition, the US, EU, Russia, Serbia, professional and political public.

---

* Овај рад је примљен 16. 09. 2016. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 28. 09. 2016. године.